

40 anys de l'assalt del Banc Central de Barcelona

written by Lluís Busquets | 23 de maig de 2021

Avui fa 40 anys d'una de les accions més enrevessades i encara desconegudes de la nostra història recent, conseqüència del Pronunciament del 23F de 1981 (no Cop d'Estat, perquè ningú no dona un Cop d'Estat cridant «visques» al Cap de l'Estat).

Del 23F encara no se sap tot, a causa de l'allargament inusitat de les matèries reservades. Segons Alfonso Guerra, d'aquella nit hi ha més de 15 hores d'enregistraments de trucades telefòniques, que ningú no sap on són. Del que es va desclassificar el 2011 en dona compte el llibre *L'armadura del rei* (2021), en què s'explica la ruptura de Joan Carles I amb Adolfo Suárez i com, amb la seva dimissió (29-I-1981), congelà les conxorxes colpistes. També que el rei parlà telefònicament diverses vegades amb Milans del Bosch el 23F, el qual, ja al vespre, es va sentir «sorprès i humiliat». A quarts de tres de la nit, després d'haver-se difós el missatge per TVE, el rei li hauria dit: «Ja no em puc tornar enrere».

Avui ja coneixem els integrants del govern de concentració que volia fer Alfonso Armada, amb socialistes (Peces Barba, Múgica i Solana), i comunistes (Solé Tura i Tamames), que Antonio Tejero no li va deixar passar (a destacar que la solució Armada, si s'hagués votat al Congrés, hauria estat dins l'ambigua expressió de «la legalitat vigent» pronunciada en el discurs del rei). També se sap que si el Pronunciament hagués triomfat, hi havia llistes de milers de persones per afusellar entre polítics, cantants, sindicalistes, periodistes...

Als ciutadans ens quedà enregistrat a la retina el pacte del capó (la signatura d'un document en el capó d'un cotxe). Es va dir que Tejero no havia acceptat cap exili daurat i havia descarregat els seus subordinats de tota responsabilitat en

els fets. Segons el llibre de Pilar Ubano *La gran desmemoria: lo que Suárez olvidó y el rey prefiere no recordar* (2014), el matí del 24, després d'anar-se a dutxar a la Moncloa, Suárez va anar a la Zarzuela i li va etzibar al rei: «Ens l'has ben jugada!». Altrament, en el llibre d'Armada, *Al Servicio de la corona* (1983), es llegeix que el 13-II, deu dies abans del Pronunciament, ell i el rei van tenir una trobada tan rellevant que durant el judici, en defensa pròpia, Armada demanà permís al rei per carta per detallar el contingut d'aquella conversa, però el rei li denegà aquella possibilitat. Preferia intervenir a fi que el càstig als colpistes fos benèvol. Així consta en un dels documents del Departament d'Exteriors alemany, desclassificat el 2012, el Despatxat 524, que recull una reunió entre Joan Carles I i l'ambaixador alemany Lothar Lahn del 26-III-81, poc més d'un mes després dels fets. Segons l'ambaixador «el rei no va mostrar ni menyspreu ni indignació davant dels actors; és més, va mostrar comprensió, si no simpatia». El diplomàtic insisteix que, per al rei, «els capitostos només pretenien el que tots desitjàvem, concretament, la restauració de la disciplina, l'ordre, la seguretat i la tranquil·litat». I encara afegeix que el rei li confessà que provaria d'influir al govern i als tribunals per evitar un càstig sever als colpistes, atès que «només pretenien el millor».

Res d'estrany que en el macrojudici contra els conjurats, iniciat el 19-II-1982, de les 288 persones assaltants del Congrés, només 36 fossin processades i onze quedessin absoltes, entre ells, Jose Luis Cortina Prieto, cap de l'AOME (Agrupació Operativa de Missions Especials) del CESID (Centre Superior d'Informació de la Defensa) i company de promoció de Joan Carles. Un home que sortí sense càrrecs del judici (el fiscal li demanava 12 anys) tot i que es deia que havia mogut els fils del 23F (Tejero declarà que s'hi havia posat en contacte moltes vegades). Amb Javier Calderón haurien creat la SEA (Secció Especial d'Agents), per facilitar a Tejero el trasllat en autobús dels guàrdies civils per a l'assalt al

Congrés. Un home, doncs, que guarda molts secrets d'aquella infausta jornada. Segons el llibre d'Antonio J. Candil *23F: el golpe del rey* (2020), seria qui va dir el nom d'Elefant Blanc a Tejero, com si fos el nom clau del rei, quan, en realitat, es referia a un bar de cambres del soterrani del cinema Coliseum. La major part de condemnes van ser menors, d'un a tres anys. Armada va ser condemnat a 6 anys de presó; Tejero i Milans, a 30. El Tribunal Suprem elevà les penes, però, llevat de Tejero, que va complir 15 anys d'engarjolament, cap dels condemnats no va passar gaires mesos entre reixes. Armada fou indultat per Felipe González el 1988 i Milans, que es negà a sol·licitar cap indult perquè, segons declarà «en les mateixes circumstàncies, tornaria a fer el mateix», sortí de la presó el 1991 per haver complert 75 anys. Mort el 1997 gaudí del privilegi de ser enterrat a la cripta de l'Alcàsser de Toledo (cal recordar també que l'endemà dels fets, el rei es reuní amb els líders de tots els partits polítics, menys catalans i bascos).

El dissabte 23-V-1981, tres mesos exactes després del Pronunciament del 23F, saltà als aires la notícia de l'assalt per part d'una banda, de no se sabia qui, a la seu de l'antic Banc Central de Plaça Catalunya de Barcelona. Fou una sorpresa que les unitats mòbils de les emissores de ràdio van poder difondre en directe. I el primer que es va esbombar va ser que s'havien fet centenars d'ostatges (exactament 263) i que els assaltants demanaven la llibertat pel tinent coronel Antonio Tejero i altres implicats en el 23F. Qui eren els assaltants? Es creia que era l'extrema dreta. Confusió absoluta. Fum.

Els ostatges van estar 37 hores retinguts dins la sucursal bancària fins que, pels teulats del voltant, van intervenir els GEOS per alliberar-los. Qui eren els assaltants? Avui se sap que eren deu persones de la banda d'El Rubio (José Juan Martínez, un conegut delinqüent). L'estrany de l'assalt fou que les saques amb 500 milions tretes de qui sap quines cambres de seguretat van aparèixer intactes, sense que ningú

hagués robat res. Segons el Rubio, l'assalt li havia estat demanat per part del Tinent General Emilio Alonso Manglano, director del CESID (Centre Superior d'Informació de la Defensa), nomenament que li arribà formalment la vigília, el 22-V, tot i que ja maneflejava el post-23-F des de després del Pronunciament (espionatge pur, vaja). Quin objectiu perseguia? Apoderar-se de la caixa de seguretat 156. Amb aquesta finalitat, li devien haver estat lliurats plànols del Banc, dels subterranis i del lloc de les caixes de seguretat. Es devia haver reunit amb ell tres vegades, una a Perpinyà, i li devia haver donat fins i tot els manifestos que havia de fer tot demanant la llibertat d'alguns responsables del 23F, per intoxicar els fets. Què hi havia dins la caixa de seguretat 156?



Assalt del Banc Central. Font: CCMA

Com és sabut, el 24-II-81, l'endemà del Pronunciament, el capità de la Guàrdia Civil Gil Sánchez Valiente hauria fugit a França via Andorra amb un maletí de documents (l·listes de futurs governs, l·listes de futures víctimes de la repressió, trama militar i civil dels fets, lleis preparades per al dia 24, etc.). Els podia haver deixat a la caixa 156? Hi ha hagut reportatges de TV que ho assegurin (així un d'*Equipo de Investigación* de la Sexta), tot i que també s'ha dit que se'ls havia endut a un banc de Londres després de ser legalitzats en algun consolat. Hi ha molt de fum entorn de Sánchez Valiente. Sembla que se l'havia vist a Andorra, a França, a Roma, a

l'Argentina, a Ghana en una delegació líbia de Gadaffi i, després, se l'havia localitzat als EUA, que no el podia entregar perquè el pacte bilateral exclou delictes militars. Se li atribuïen contactes amb la CIA i tot.

Quant a l'assalt, segons el Rubio, va ser un èxit, perquè els papers de la caixa 156, que segons ell implicarien Joan Carles I en els fets del 23F, van sortir del banc amb una persona (alguns assaltants es barrejaren amb els ostatges a la sortida). Ell fou condemnat a 20 anys, dels quals en complí 12. Un dels assaltants assegurà tanmateix, que el Rubio tenia molt afany de protagonisme. Òbviament, el ministre de defensa de Calvo Sotelo, Alberto Oliart, que havia nomenat Alonso Manglano, negà tot l'envolat del Rubio.

El que és segur és que el capità Guàrdia Civil Gil Sánchez Valiente, el 8-I-87 es lliurà a Barajas, provinent de Miami amb la muller i dos fills, i ingressà a la presó d'Alcalà d'Henares per abandó de servei (el 24-II hauria d'haver anat a la 543 Comandància de San Sebastián «a impartir les classes que reglamentàriament li corresponien»). Segons declarà al Jutge Militar instructor del seu cas, la nit del 23F es traslladà al Congrés amb els repressius Grups Antiterroristes Rurals per ordre del director general del cos (José Luis Aramburui Topete). Hi va romandre fins l'endemà, segons el seu advocat Dimas Sanz López. Per judicar el seu cas, es van fer tots els possibles per no reobrir la instrucció del 23F. L'advocat i ell negaren que hagués fugit d'Espanya amb cap maletí de documents. Seguia sent capità de la Guàrdia Civil? El cos estava obligat a expulsar-lo. El 1988 el tribunal militar li imposa un any de presó. Resultà tan escandalós que el Tribunal Suprem li doblà la pena. El 9-VI-1990 va sortir en llibertat. Si se'l volen creure –culpa a Cortina, del qual ell era un «tapat», per donar suport a Tejero– també té el seu llibre: *Mi 23F: historia de un maletín* (2009), en què parla de la trama del 23F. Sembla que actualment viu a un poblet de Toledo, i no concedeix entrevistes.